

A NOVA PRAGA DO CASTIÑEIRO

“NUNCA CHEGAREMOS A ELIMINAR O INSECTO, TEREMOS QUE APRENDER A CONVIVIR CON EL E CONTROLALO MEDIANTE LOITA BIOLÓXICA”

PEDRO MANSILLA,
DIRECTOR DA ESTACIÓN DE FITOPATOLOXÍA DE AREEIRO DE PONTEVEDRA

Entrevista por Belén Rodríguez

O *Dryocosmus kuriphilus* é a nova praga do castiñeiro. Detectouse en maio de 2014 en Galiza e xa está estendida polas catro provincias galegas. Coñécese comunmente como a avessa do castiñeiro e procede de China. Pese á insistencia dos produtores de castaña galegos, polo de agora o Ministerio de Alimentación, Agricultura e Medio Ambiente non autorizou a solta do único parasito capaz de controlar a avessa exótica, o *Torymus sinensis*, á espera de que se determinen os efectos que estas soltas poderían ter no ambiente galego. A Estación Fitopatolóxica do Areeiro da Deputación de Pontevedra estase a encargar desta investigación. Entrevistamos ao seu director, Pedro Mansilla, para coñecer o impacto desta praga e a evolución do estudo que está a desenvolver sobre o seu control biolóxico.

-Desde cando está o *Dryocosmus kuriphilus* en Galiza?

A primeira detección foi o ano pasado por maio, cando un veciño de Ourense mandou unha mostra que viña infectada con ese insecto e a partir de aí comezamos a indagar e localizámola en dous puntos de Ourense e Lugo. É complicado saber canto tempo leva aquí, pensamos que polo menos, desde 2013; pero foi o 2015 cando se produciu o grande boom, atopándose xa nas catro provincias, sendo a última Pontevedra. Na zona de Verín, zona de castañas, aínda non coñecemos que o haxa, pero non é descartable.

-Como chegou aquí a avessa exótica?

A introdución seguramente foi feita polo home, mercado plantas en viveiros xa infectadas. No plantón é difícil recoñecer a infección porque no inverno non ten follas, aínda que as xemas xa sexan portadoras de ovos de *Dryocosmus*. Os síntomas máis visibles aparecen cando as follas comezan a brotar, vense unhas gallas de cor verde nun principio, que van tornando en cor vermella ata que semellan cereixas, cando teñen moitos insectos dentro. É un síntoma moi espectacular. Agora xa se está a distribuír de forma natural.

-Que efectos produce no castiñeiro?

O castiñeiro queda sen follas e sen follas non hai función fotosintética na planta. Se a planta é pequena pode matala. É unha praga moi importante que pode ocasionar uns danos tremendos. Non só na produción da castaña, tamén na produción de madeira, porque a árbore sen a súa fábrica de vida pode chegar a morrer.

-En Italia esta avessa acabou co 90% dos castiñeiros nalgunhas das súas rexións. Podería ser este o caso de Galiza?

Podería ser o noso caso, perfectamente. Os italianos levan loitando varios anos contra este organismo e van equilibrándoo. O que temos que ter presente é que nunca imos chegar a eliminar o insecto, o que temos que facer é aprender a convivir con el a través dun control biolóxico, que non é a panacea universal, pero axuda a equilibrar estas poboacións e a ter produción

de castañas todos os anos. Polo de agora aínda non temos os organismos que nos axuden a controlar ese insecto.

-Entón, que se está facendo para controlalo?

Estamos facendo o que nos permiten facer. Hai unhas normas. O que nós pretendemos é facer loita biolóxica cun parasitoide específico tamén orixinario de China, o *Torymus sinensis*, que está moi constatado en todo o mundo (Xapón, Italia, Francia, etc.). Pero por parte do Ministerio hai unha certa reticencia a introducir novos organismos, non porque vaian causar un dano físico ás persoas nin ás árbores; senón porque é un organismo exótico que hai que estudar previamente. O que fixemos este ano foi introducirlo nunha zona piloto para ver como responde, así como en infectarios da Estación Fitopatolóxica.

-En Italia e en Francia, os resultados das soltas biolóxicas de *Torymus sinensis* son bastante favorables e os produtores de castaña de Galiza piden unha solta inmediata deste parasitoide. Cales poden ser os problemas que pode arrastrar esa solta masiva?

Eu teño moi claro que se debe efectuar esa solta masiva, pero hai persoas que non, e eu respéctoo. A primeira dúbida existente é se este organismo exótico pode atacar a outras especies autóctonas, como o carballo, que ten moitos insectos galícolas, é dicir, que inducen a formación de gallas na árbore. A segunda cuestión é que nós non temos *Torymus sinensis* porque é orixinario de Asia, pero temos outros *Torymus*. O medo é que este *Torymus* (o *sinensis*) e os que temos aquí se poidan aparear creando un prexuízo maior. Isto é o que nos piden que comprobemos e desde o ano pasado xa levamos avanzado no estudo. Un ano non é que sexa moito, pero tratamos de facer o que podemos para convencer ao comité científico do Ministerio, para que o próximo ano poida dar autorización ao combate biolóxico.

-Que resultados dos acadados nos poden avanzar?

É un pouco cedo para confirmalo, pero o que vimos na primeira fase do estudo é que poucos parasitoides do carballo se introducen nas ga-

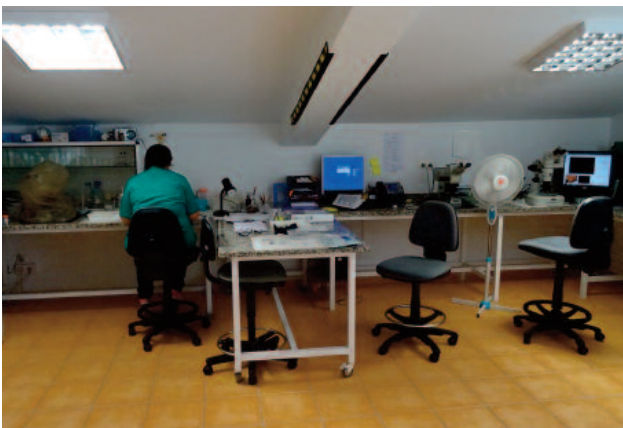
Pedro Mansilla, director da Estación Fitopatolóxica de Areeiro, da Deputación de Pontevedra.

Estación Fitopatolóxica de Areiro

O *Torymus sinensis* é o único parasito coñecido capaz de frear a avespa do castiñeiro.

EFA

Aula da Estación Fitopatolóxica de Areiro onde se está a desenvolver a investigación.

EFA

Dryocosmus kuriphilus adulto (a avespa do castiñeiro).

EFA

Estas gallas avermelladas xunto as follas do castiñeiro son o sintoma máis visible da infección.

llas do castiñeiro. Se temos especies de *Torymus*, como o *flavipes*, pero as súas poboacións son moi baixas, realmente non temos por que temer que se apareen cos *sinensis*. Por outra parte, moitos destes insectos de aquí saen en épocas diferentes ao *Torymus* asiático polo cal non habería interacción entre machos duns e femias doutros. Pero xa digo, un ano é moi pouco. Nós estamos traballando o máis rápido e mellor posible.

-Como se efetiviza o método de combate co parasitoide asiático?

O *Torymus sinensis* pon un ovo no interior da galla onde está a larva do *Dryocosmus kuriphilus*, é dicir, da avespa do castiñeiro, e de aí sairá unha larva de *Torymus* que se vai alimentar da larva de *Dryocosmus*. A finalidade é que da galla saia ao ano seguinte da posta unha larva de *Torymus*, e non de *Dryocosmus*.

“Parece que as dez variedades de castiñeiros máis representativas de Galiza son igual de sensibles á avespa asiática”

-Ataca por igual a calquera variedade de castiñeiro, ou algunha é máis resistente?

Esa é outra das cuestións que estamos a analizar. Agora estamos estudando as dez variedades de castiñeiros máis representativas de Galiza para ver se hai algunha máis sensible, tolerante ou resistente. Aínda que é pronto para concluílo, tristemente, estamos vendo que todas as estudadas son igual de sensibles á avespa asiática.

-Habería outra alternativa á solta masiva do *Torymus* para combater a avespa do castiñeiro?

Como último recurso, poderíase ver que outros parasitoides que se atopan no carballo se poderían reproducir ou criar nas gallas do castiñeiro. Pero ese labor é de moitísimo tempo. O problema é que é un insecto que voa durante un período de tempo longo. Comeza a voar en xuño para poñer os seus ovos ata o mes de agosto, e incluso ata setembro. E realizar tratamentos químicos sería absurdo, porque cun período tan longo de emerxencia de adultos non seríamos capaces de controlalo. Tamén sería un dispendio económico. Se se tratase de plantacións moi pequenas, poderíase probar a destruír as pólas con gallas infectadas por este insecto para diminuír a súa poboación. Unha vez está no monte, ou facemos loita biolóxica, ou non hai outra solución.

“O tratamento químico sería absurdo porque cun período tan longo de emerxencia de adultos non seríamos capaces de controlalos”

-O consumo da castaña afectada por esta infección implica un perigo para o consumidor?

Se a árbore está atacada por *Dryocosmus*, seguramente xa nin teña castaña; aínda así, se a houbese, non tería ningún perigo para o consumidor. O problema é que non vai haber opción de comela.

-Cando agardan ter uns resultados definitivos?

O compromiso é telos a finais deste ano, para que na campaña do ano que vén se poida soltar, se procedese, o parasitoide *Torymus* nos meses de abril e maio, que sería a época máis idónea.